

o lo vy no li sabrà bo, o la aygua serà estantiça, o la sal no serà ben trida ---», Eiximenis (*Terç*, NCl. III, 206.17); «los ous del dia són molt bons --- los estantissos se han de evitar molt, axí com los fregits», *Libre de la Peste* de JoRaf. Moix de Girona (1587), 69; «urina estantiça», *Manescalia* de Batllori, c. 1400 (AORBB v, 193, 42v).

Deriv. cat. del part. *estant* (el **stantitiu*s de l'AlcM és en macarrònic no en cap mena de llatí, i endemés *-is* segons la fonètica històrica només pot venir de *-icius*); «la pesca, que sia fresca, no estantissa, escalfada, podrida ---», Bernat Mas, 1625 (DBal.). D'ús general en el territori lingüístic fins a Val. i les Illes («marchito, mustio, pasado», eiv. PzCabr.); «y encara que ara 'm vestís, / çno conexas, gran pabana, / que veurà que só gitana, / ab lo meu coló estantís?», *Pitarra* (*Lo Cantador*, *Gatades* I, 93); «des del ball de can Ton que li dura la múrria: si fins conto que ja se li ha fet estantissa ---», «llagrimosos sos ulls, per l'istil del peix estantís», Pons Mass. (*Colla del Carrer* XIV, p. 196; XIII, p. 183); formació comuna amb l'oc. ant. *estantitz* id.; en castellà no hi ha aquesta formació però sí dues de paral·leles: *estadio* [c. 1280] i andal. *estadizo*: «un río tan caudaloso y turbulento en invierno como pobre y *estadizo* en verano», Fernán Caballero (*La Gaviota* I, v, Rivad. cxxxvi, 16b); també bearn. *estadís* (Palay I, s. v.; II, 661, amb verb *estadi-s*).

Estança o *astància* [«en mig d'aquestes quatre *stàncies* estava un nan molt diforme», JoMartorell, capítol 48; doc. de 1573, *DAG*; «corredors per passar de una *histància* en altra: tabulata», «HISTÒRIA DELS CUCS Y OBRES DE SEDA: la sala o *histància*: cenaculum», «les finestres o claustrons --- la *histància* de dites finestres, o porxada: tectum», OPou, *ThPu*, 319, 321, 333], i per encreuament del mot amb *distància* i *estació*: «plaja: apertum mare; *histància*, hon acostumen de reposar les naus poc temps: statio», id. (74); a Mallorca i encara més a Menorca ha quedat *estància* com a nom d'un predi o possessió petits: és propi del centre i Est de l'illa (no tant de la zona ciutadellenca, on és més aviat *llogaret*, mentre que si tan petita és en diuen un *arri-mé* (de *arri-mar*): «S'estància d'en Jaume de sa Marjal, Ciutatella», s'*astànsij* d'en Borràs a Migjorn Gran, i moltes en el nomenclàtor de Menorca de J. Mascaró; altrament també pren en mall. (i men.?) el significat de «magatzem, post de venda» (Arx. Lluís Salvador II, gloss., s. v.); modernament els escr. Renaix. han preferit la variant *estança* 'lloc d'habitació' (escr. Renaix.).

L'italià *stanza* va tenir significats semblants, mostrant tendència a canviar-se en denominació de la cambra de casa (*stanze* de Rafael en el Vaticà) i figuradament a una estrofa de cançó: d'això parla ja Dante en el *De Vulgari Eloquio*, amb la forma llatinitzada *stantia* (II, viii, 8 i passim, ed. Marigo, p. 333); d'on cat. *estança* en cançons populars (Serra B., *Cal. Urg.*, 198) i en l'obra d'alts poetes (les *Estances* de Carles Riba); *estancier*.

D'un encreuament de l'antic *estolonar* 'apuntalar'

(més tard *estalonar*, veg. *ESTALÓ*) amb *estant* 'puntal' degué resultar, partint d'un metatètic **estonolar*, el cat. mod. *estontolar*, amb les seves variants *estantolar* i *estintolar*: la forma més estesa, que el *DAG* registra a Molló i Camprodon, però que jo he sentit molt generalment des de Barcelona a l'Alt Empordà (tots dos inclusivament), i m'és familiar des de la infància, és *estontolar* i més sovint *estontolar-se* (present *s'astuntòla*): «*estontolant-se* contra les perxes apuntades en el baleig del riu, els daliners --- apartaren el llagut cap a la canal», Coromines (*Silèn* xviii, p. 238); «dos o tres cotxes de punt, ensopit l'auriga sota el tarot de llaua envernissada i el gànguil, que feia becaïnes, *entontolat* gairebé de través, amb el morralet pansit com una figa», id. (*Pigmalió* xv, p. 202); «el dia de la reunió, quan ja teníem davant l'afrontós document que ens menaçava amb una mort vergonyosa, em va semblar com si l'Institut mateix *estontolés* en mi; després d'uns minuts de divagació, jo vaig enraonar ---», id. carta a AmVives, 9-VII-1924; «els que comencem a fer-nos vells tenim l'instint d'*estontolar-nos* en els joves: en *La Vida Austera* jo trobava ja un repòs del sentiment d'immortalitat en la presència dels fills», id. carta a mi, 17-I-1926 (*Diaris i Records* II, 408, 417); i és també la forma que usava Pous i Pagès: «*estontolada* la testa en l'espatller de la cadira ---» (*Empordaneses*, 191); *AlcM* la localitza també a Olot o Banyoles.

La variant *estintolar* és només de la zona de Blanes, Sant Feliu de Guíxols i Palamós (*DAG*): «*estintolar*:³ posar quelcom de manera que una altra cosa ho sostingui en una posició determinada», JRuyra (*O. C.*, p. 379a, amb *estintolador* i *estintolament*), del qual l'acceptà (junt amb l'altra) Fabra, *DFa.*, i d'ells la pren Pous i Pagès en la segona ed. de *Quan se fa nosa* (versió excessivament modificada el 1948, de l'excel·lent text original de 1918). Quant a *estantolar*, és només de Torroella de Montgrí (*DAG*) i de la torroellenca VCatalà (*AlcM*) de la qual ho recolliren Tallgren (*Glanures* IV, 78-80), Vogel i Spitzer (*Litbl.* xxxv, 398); amb el regressiu *estàntol*.

Estant 'puntal' és probablement el sentit real en el document valencià de l'any 1475, citat pel dicc. *AlcM* amb la definició segurament errònia, acastellanada, 'prestatge' (però és un context en què es tracta de cosa més important que uns prestatges); així murcià *estante* (GaSoriano, s. v.), oc. ant. *estant*, Arieja *estantses* pl., *estantsús*, pl., *estantúll* (Fahrholz, *W. u. W. Ob. Ariege*, p. 30), i el diminutiu fr. *étançon*; veneçolà *estantillo* «pilar tosko de madera en las casas de paja» (Picón Febres), cast. antiq. *estantalar* id. (Pero Sánchez, racionero de la Igl. de Toledo, 1584, 1589), i *estantal* «estribo de pared» (Mir, *Rebusco de Voces Castizas*, s. v.).

Estaria 'estada que es fa (en un lloc) no acabant-la promptament', generalment amb la insinuació que un tira a allargar-la massa [c. 1902, Ruyra i Noller, *P. Prim*, *AlcM*; *DAG*. com a emp. i amb definició insuficient, partint de la qual Espriu en fa un ús impropí que erra el matís, convertint en objectiu i descriptiu